

NORGES HØYESTERETT

Den 16. januar 2009 avsa Høyesterett dom i

HR-2009-00081-A, (sak nr. 2008/1514), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (kst. førstestatsadvokat Thomas Skjelbred)

mot

A (advokat Pål M. Andreassen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Tønder**: Saken gjelder straffutmåling ved overtredelse av bestemmelsene i verdipapirhandelloven om kursmanipulering og god forretningsskikk. Straffutmålingen omfatter også grovt trygdebedrageri og falsk forklaring i forbindelse med dette.
- (2) A, født 20. mai 1968, er utdannet siviløkonom med videreutdanning fra USA med spesialisering innenfor verdipapirhandel. Høsten 2003 innledet han et samarbeid med meglerfirmaet X ASA (X), som blant annet besto i stiftelsen av et verdipapirfond, Y Ltd. (Y), på Z med X og As eget investeringsselskap som eiere med 50 % andel på hver. Fondet, som var et hedgefond, ble ikke markedsført i Norge, men ble forvaltet fra Norge av X, som har konsesjon, og med A som ansatt utøvende forvalter.
- (3) A ble 2. juli 2007 av Økokrim satt under tiltale for overtredelse av

”I

-slik loven lød frem til 1. september 2005:

Verdipapirhandelloven § 14-3 første ledd jf. fjerde ledd jf. lovens § 2-6 først ledd
hvoretter ingen må søke uredelig å påvirke kursen på et finansielt instrument som er notert på norsk børs.

Grunnlag er følgende forhold:

I egenskap som forvalter i verdipapirforetaket X ASA, med ansvar for forvaltningen av verdipapirfondet Y Ltd, gav han torsdag 30. desember 2004 følgende tre mellommenn i

oppdrag å legge inn følgende ordrer og å utføre følgende handler i det børsnoterte selskapet Æ Ltd (Æ) på vegne av Y Ltd:

Han gav aksjemegler B i Ø ASA i oppdrag å legge inn ordre på salg av 150.000 aksjer i Æ i sluttauksjonen samme dag til limit kr 21.

Han gav aksjemegler C i Å ASA i oppdrag å legge inn ordre på salg av 10.000 aksjer i Æ i sluttauksjonen samme dag til limit kr 21.

Han gav analytiker D i X ASA i oppdrag å legge inn ordre på salg av 10.000 aksjer i Æ i sluttauksjonen samme dag til limit kr 21,10.

A instruerte B, C og D om å sette nevnte limits til tross for at kursen i Æ på de aktuelle tidspunktene lå på et vesentlig høyere nivå.

Salget av totalt 170.000 Æ-aksjer i sluttauksjonen førte til at kursen i Æ torsdag 30. desember 2004, som var årets siste børsdag, sluttet på kr 21,80, til tross for at siste handelskurs før sluttauksjonen var kr 23,60. Sluttkurs på kr 21,80 ble senere underkjent av Oslo Børs. Sluttkurs på kr 21,80 ville ledet til et vesentlig bedre rapportert resultat i Y Ltd per 31. desember 2004 sammenlignet med sluttkurs på kr 23,60.

II

Verdipapirhandelloven § 14-3 annet ledd nr 6 jf. fjerde ledd grovt eller gjentatte ganger å ha overtrådt § 9-2 jf. lovens § 9-2 første og annet ledd
hvorefter verdipapirforetak skal utøve sin virksomhet i samsvar med god forretningsskikk. Foretaket skal herunder påse at kundenes interesser og markedets integritet ivaretas på beste bl.a. måte ved at det:

1. opptre ryddig og korrekt i utøvelsen av sin virksomhet, herunder utfører mottatte oppdrag med tilbørlig omhu og hurtighet
2. utviser den nødvendige kompetanse, omhu og interesse i sin opptreden

Paragrafen gjelder tilsvarende for foretakets ansatte.

Grunnlag er følgende forhold:

Til tid og på sted og i egenskap som angitt i post I forholdt han seg som der beskrevet.”

- (4) Han ble også tiltalt for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr. 1, jf. annet ledd, jf. § 271 – grovt trygdebedrageri – og for overtredelse av straffeloven § 166 første ledd – falsk forklaring.
- (5) Oslo tingrett, som var satt med to fagkyndige meddommere, avsa 6. mars 2008 dom med slik domsslutning:

”1. A f. 200568 dømmes for overtredelse av verdipapirhandelloven av 19. juni 1997 § 14-3 første ledd jf. § 2-6 jf. verdipapirhandelloven av 29. juni 2007 § 17-3 jf. § 3-8; verdipapirhandelloven av 19. juni 1997 § 14-3 annet ledd nr. 6 jf. § 9-2 jf. verdipapirhandelloven av 29. juni 2007 § 17-3 annet ledd nr. 6 jf. § 10-11; straffeloven § 270 første ledd (1) jf. § 271 og straffeloven § 166 første ledd – alt sammenholdt med straffeloven § 62 – til en straff av fengsel i 6 – seks – måneder hvorav 60 – seksti – dager skal sones og 120 – etthundreogtjue – dager gjøres betinget med en prøvetid på to år jf. straffeloven § 52 flg. Til fradrag i den delen som skal sones går 1 – én – dag for utholdt varetekt.

I tillegg dømmes han til en bot til statskassen på kr 1 000 000 – énmillionkroner – subsidært 50 – femti – dagers fengsel.

2. Saksomkostninger ilegges ikke.”

- (6) Økokrim anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt straffutmålingen. Lagmannsretten avsa 1. september 2008 dom med slik domsslutning:
- ”I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 6 – seks – måneder hvorav 60 – seksti – dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf straffeloven § 52 flg.**
- Ved soningen kommer 2 – to – dager til fradrag for utholdt varetekt.”**
- (7) Det ble i lagmannsretten ikke, slik som i tingretten, ilagt bot som følge av at en del av straffen ble gjort betinget.
- (8) Økokrim har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen. Domfelte har inngitt avledet anke, idet det hevdes at lagmannsrettens dom er for streng. Høyesteretts ankeutvalg traff 14. oktober 2008 beslutning om fremme av ankene. I beslutningen er det bestemt at straffutmålingen skal prøves på grunnlag av det faktum som er lagt til grunn av lagmannsretten.
- (9) *Jeg er kommet til at Økokrims anke må tas til følge.*
- (10) Jeg behandler først straffutmålingen vedrørende overtredelsene av verdipapirhandelloven.
- (11) Det forhold A er funnet skyldig i, og som ble rettskraftig avgjort ved tingrettens dom, er nærmere beskrevet i tiltalebeslutningen, som jeg har gjengitt innledningsvis. Tingretten har således lagt til grunn at A – ved å besørge salg av aksjer i selskapet Æ Ltd (Æ) i sluttauksjonen den 30. desember 2004 til en kurs som lå klart under siste handelskurs før sluttauksjonen – har påvirket kursen på aksjene slik at de fikk et kunstig lavt nivå. Når A hadde interesse av å påvirke kursen slik at den ble kunstig lav, har det sammenheng med at en av strategiene til verdipapirfondet Y var å foreta såkalte ”shortsalg”. Shortsalg er av tingretten beskrevet slik at fondet selger aksjer det ennå ikke eier, og kjøper slike aksjer på et senere tidspunkt for å skaffe det antall man har solgt. Faller aksjekursen mellom salget og kjøpet, vil dette gi fondet fortjeneste. Ved shortsalg spekuleres det med andre ord i nedgang i aksjekursen. Jeg vil senere komme tilbake til hvordan A i dette tilfellet ville ha nytte av den nedgangen i aksjekursen som her fant sted.
- (12) En slik aktivitet, som tar sikte på kunstig å påvirke prisen på verdipapirer, betegnes i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel som kursmanipulering, jf. § 2-6. Etter lovendring av september 2005 er lovens betegnelse markedsmanipulasjon, noe som også er tilfelle etter dagens lov om verdipapirhandel av 29. juni 2007, jf. dens § 3-8. Den straffbare handlingen i vår sak er begått i 2004, og det var således verdipapirhandelloven av 1997, før endringen, som den gang gjaldt. Jeg finner det derfor naturlig her å benytte uttrykket kursmanipulering. Jeg tilføyer for ordens skyld at det ikke er foretatt slike endringer ved den nye loven som skulle tilsi at resultatet i saken her ville ha blitt et annet.
- (13) Kursmanipulering kan foregå på i hvert fall tre måter: ved å spre uriktige eller villedende opplysninger i markedet, ved å inngå fiktive avtaler og ved reelle, ordinære handler, men uten legitimt formål, idet hensikten er å skape et uriktig kursnivå. Det er sistnevnte måte som har vært benyttet i vår sak. Selv om verdipapirhandelloven § 2-6, som eksempler,

bare nevner de to første formene, følger det av forarbeidene at også kursmanipulering ved reelt salg omfattes av bestemmelsen, jf. NOU 1996: 2 punkt 6.3.4.2.

- (14) Saken reiser spørsmål om hvilket straffenivå som bør gjelde ved domfellelse for kursmanipulering. Spørsmålet har ikke tidligere vært til behandling av Høyesterett. Derimot har Høyesterett to ganger tidligere behandlet straffutmålingen ved overtredelse av verdipapirhandellovens bestemmelse om innsidehandel, jf. Rt. 2006 side 1049 og Rt. 2007 side 275. I sistnevnte dom uttalte Høyesterett i avsnitt 11 at ”straffen for innsidehandel av allmennpreventive hensyn normalt må fastsettes til ubetinget fengsel. Verken bøter eller betinget fengsel kan forventes å ha den nødvendige allmennpreventive effekt”. Økokrim hevder at tilsvarende betraktning må gjøres gjeldende ved kursmanipulering. Domfelte bestrider dette, idet det hevdes at innsidehandel og kursmanipulering arter seg på ulike måter, og at ulike hensyn gjør seg gjeldende i de to sakskategorier. Både tingrettens og lagmannsrettens dommer kan forstås slik, i alle fall ved den form for kursmanipulering som vi her har med å gjøre. Jeg finner derfor grunn til innledningsvis å se nærmere på i hvilken grad de to dommene som gjaldt innsidehandel, vil kunne være retningsgivende for straffenivået ved kursmanipulering.
- (15) Av verdipapirhandelloven § 14-3 fulgte at straffen for forsettlig eller uaktsom overtredelse av lovens bestemmelser om innsidehandel, § 2-1, og kursmanipulering, § 2-6, var bøter eller fengsel inntil seks år. I annet ledd var straffen satt til bøter eller fengsel inntil ett år for overtredelse av andre bestemmelser i loven som er belagt med straff, herunder bestemmelsen om god forretningsskikk i § 9-2.
- (16) Innsidehandel og kursmanipulering er med andre ord satt i en særstilling i forhold til andre bestemmelser i loven med hensyn til hvilken straffereaksjon som overtredelse kan medføre – for disse gjelder en forholdsvis høy strafferamme. Denne må ses på bakgrunn av lovens formål, som i § 1-1 er angitt ”å legge til rette for sikker, ordnet og effektiv handel i finansielle instrumenter”. Om betydningen av et velfungerende verdipapirmarked heter det i Ot.prp. nr. 12 (2004–2005) side 5:
- ”Verdipapirmarkedets hovedoppgave er å formidle kreditt og egenkapital. Dette bidrar til at samfunnets kapital kanaliseres dit den kaster mest av seg. Et effektivt verdipapirmarked bidrar til økt effektivitet i anvendelsen av samfunnets ressurser. Verdipapirmarkedet kan bare fungere etter hensikten hvis deltakerne har den nødvendige tillit til dets virkemåte.”**
- (17) Både i Rt. 2006 side 1049 og i Rt. 2007 side 275 er den samfunnsmessige betydningen av et velordnet verdipapirmarked og betydningen av tilliten til dette framhevet som et sentralt utgangspunkt ved straffutmålingen, jf. henholdsvis avsnitt 16 og avsnitt 10.
- (18) Virkningen av kursmanipulering er i NOU 1996: 2 Verdipapirhandel, punkt 6.3.4.1 beskrevet slik:

”En forutsetning for et effektivt verdipapirmarked er at brukerne har tillit til at handelen skjer til kurser som reflekterer de reelle markedskurser. Kursmanipulasjon kan føre til at kursen på verdipapirene ikke utelukkende gjenspeiler den reelle etterspørsel og tilbud i markedet. Kursmanipulasjon kan derfor føre til at en rekke beslutninger om kjøp og salg av verdipapirer blir fattet på et ufullstendig eller feil grunnlag. Investorene kan i så fall få redusert sin tillit til prisdannelsen i verdipapirmarkedet.”

(19) Også forbudet mot kursmanipulering har således som formål å verne om tilliten til verdipapirmarkedet.

(20) Jeg viser dessuten til at det i punkt 12 i fortalen til EU-direktiv 2003/6/EF om innsidehandel og markedsmanipulasjon heter om begrepet markedsmissbruk:

”Markedsmissbruk omfatter innsidehandel og markedsmanipulasjon. Lovgivningen mot innsidehandel og lovgivningen mot markedsmanipulasjon har samme formål, nemlig å sikre integriteten til finansmarkedene i Fellesskapet og styrke investorenes tillit til disse markedene. Det bør derfor vedtas kombinerte regler for å bekjempe både innsidehandel og markedsmanipulasjon. Ett enkelt direktiv vil sikre at de samme reglene for ansvarsfordeling, håndheving og samarbeid blir gjeldende i hele Fellesskapet.”

(21) Det må på denne bakgrunn kunne trekkes den slutning at selv om innsidehandel og kursmanipulering arter seg på ulike måter, har lovens forbudsbestemmelser samme funksjon, nemlig å hindre undergraving av tilliten til handelen i verdipapirmarkedet, og dermed verne om verdipapirmarkedets funksjon som finansieringskilde for næringslivet.

(22) Vi har her å gjøre med et område hvor forbudsbestemmelsene i det vesentlige er satt av hensyn til allmenne samfunnsverdier. En straffereaksjon vil da ofte være et viktig virkemiddel for å skape respekt for og etterlevelse av slike ”spilleregler”. Dette taler for at brudd på reglene må føre til en følbare reaksjon. De allmennpreventive hensyn har således hatt vesentlig betydning ved utmåling av straffen i innsidehandeltilfellene, og jeg kan vanskelig se at de skal ha mindre vekt ved overtredelse av forbudet mot kursmanipulering.

(23) I de nevnte dommene om innsidehandel er det lagt vekt på at oppdagelsesrisikoen ved innsidehandel er langt mindre enn ved mer tradisjonell vinningskriminalitet, fordi misbruk av innsideinformasjon normalt etterlater få objektive konstaterbare spor. Selv om Oslo Børs’ overvåkingssystem oppdaget kursmanipuleringen i dette tilfellet, antar jeg at også denne type kriminalitet ofte kan være vanskelig å oppdage, tatt i betraktning det betydelige antallet transaksjoner som daglig finner sted på Oslo Børs. Et visst moment må derfor lav oppdagelsesrisiko være også ved straffutmåling ved kursmanipulering.

(24) Når det så tas i betraktning at strafferammen er den samme, fengsel i seks år, må det etter min mening ligge til rette for at det straffenivået som gjelder ved innsidehandel, vil kunne gi føringer for straffutmålingen ved kursmanipulering.

(25) Jeg finner det imidlertid ikke riktig, slik som i Rt. 2007 side 275 avsnitt 11 for innsidehandel, å ta som generelt utgangspunkt at straffen for kursmanipulering normalt må fastsettes til ubetinget fengsel. Det forekommer meg at denne gruppen vil kunne være mer uensartet med hensyn til gjennomføringen enn det som er tilfelle for innsidehandel. Jeg viser til omtalen av begrepet markedsmanipulasjon i Ot.prp. nr. 12 (2004–2005) punkt 10.6, hvor det heter:

”Markedsmanipulasjon kjennetegnes blant annet av at det ikke er snakk om en homogen forbrytelse i samme forstand som for eksempel et alminnelig tyveri. Det lar seg ikke gjøre innenfor fornuftige rammer å angi nøyaktig den forbudte gjerning fordi den kan bestå av så mange forskjellige objektive og subjektive elementer, og variasjoner og sammensetninger av slike. Derfor er lovgiver, det være seg på fellesskapsplan eller nasjonalt plan, primært henvist til å oppstille rettslige standarder og eventuelt understandarder om hva som kjennetegner den gjerning som forbys. Det vil kunne

forekomme tilfeller som klart faller innenfor standardene, og andre tilfeller som ikke så klart faller innenfor.”

- (26) Etter dette må det avgjøres i det konkrete tilfellet om forholdene tilsier at det må idømmes en ubetinget fengselsstraff. Jeg tilføyer imidlertid at selv om bildet kan variere noe, må kursmanipulering av en viss alvorsgrad normalt føre til ubetinget fengsel.
- (27) Jeg ser så på de konkrete forholdene i vår sak.
- (28) Tingretten la ved straffutmålingen vekt på at den form for kursmanipulering som A hadde foretatt, ”ikke er i kjerneområdet for bruk av bestemmelsen idet handlingene var reelle transaksjoner som ikke påførte handlemotpartene økonomisk tap, og de ga heller ikke fondet noen reell økonomisk vinning”. Også lagmannsretten har poengtert at det ved bruk av falsk informasjon eller direkte fiktive handler ”kan tenkes atskillig mer alvorlige tilfeller av markedsmanipulasjon”.
- (29) Jeg er ikke enig i at det forhold at det her var benyttet reelle transaksjoner til å manipulere kursen, tilsier at forholdet ”ikke er i kjerneområdet for bruk av bestemmelsen”, eller at dette er noe som taler for en mildere behandling enn hvor framgangsmåten har vært en annen. Riktignok påpekes det i forarbeidene at det i slike tilfelle ”i utgangspunktet (skal) mye til for å anse transaksjonene som kursmanipulasjon”, jf. NOU 1996: 2 punkt 6.3.4.2. Dette henspiller på at det i disse tilfellene kan være vanskelig å avsløre transaksjonen som kursmanipulering. Når dette først er konstatert, som i vårt tilfelle, er det ikke noe som peker i retning av at reelle transaksjoner står i en særstilling.
- (30) Det har også vært påpekt at As handlinger ikke hadde til hensikt å oppnå kortsiktig økonomisk vinning. Dette i motsetning til det som er tilfelle ved innsidehandel, der formålet er å oppnå en direkte økonomisk gevinst som vedkommende ellers ikke ville ha fått. Når det gjelder den direkte økonomiske virkningen som et salg av Æ-aksjer til en kurs av kroner 21/21,10 ville medføre, viser lagmannsretten til tingrettens redegjørelse, der det heter:
- ”Med en salgskurs på kr 21 i stedet for omsetnings-kursen den 27. desember på kr 23 ville Æ-aksjen alene økt fondets beregnede avkastning for desember måned med 0,72% og brakt fondet noe nærmere aksjeindeksenens beregnede avkastning for fjerde kvartal. Per 27. desember lå fondet an til å ville ha et beregnet tap på Æ-porteføljen på ca. kr 450 000, mens en kurs på kr 21 ville endret denne porteføljen til en beregnet gevinst på ca. kr 580 000 dvs. et teoretisk forbedret resultat på Æ-porteføljen på ca. kr 1 million.”**
- (31) Om den interesse som A hadde i en slik økning i verdiansettelsen av Æ-porteføljen, uttaler lagmannsretten:
- ”Lagmannsretten legger som tingretten til grunn at både X og A selv ville hatt direkte eller indirekte økonomiske fordeler av at beregnet avkastning økte pr 31. desember 2004. X ville oppnådd merinntekt da honoraret ble beregnet på grunnlag av resultatene. For A hadde det stor betydning å kunne rapportere om god utvikling av fondet i forhold til eksisterende og eventuelle nye investorer, samt for sin egen ”track record”, dvs hans eget omdømme på lengre sikt.”**
- (32) Som det går fram av det siterte, var As interesse i kursmanipuleringen begrunnet i et ønske om å bedre fondets regnskapstall. Når dette ville bli resultatet, har det sammenheng med at sluttkursen normalt vil legges til grunn i fondenes regnskaper per 31. desember 2004. Med bedre regnskapstall ville A og Y, som var ny i markedet, stå sterkere i

konkurransen om investorene. Det er således på det rene at den økonomiske interesse i operasjonen hovedsakelig var av mer langsiktig karakter.

- (33) I NOU 1996: 2 punkt 6.3.4.2 er det redegjort for ulike motiver som kan ligge bak kursmanipulering. Etter å ha nevnt eksempler som å påvirke bytteforholdet ved fusjon og å oppnå høyere emisjonskurs, uttales:

”I tillegg til et mål om å påvirke kursene direkte for å oppnå en gevinst eller begrense et tap, har det som nevnt forekommet tilfeller der forvaltningsselskap for verdipapirfond har manipulert kurser for å bedre regnskapet til verdipapirfondene. ... Regnskapet gir viktig informasjon om et selskaps økonomiske utvikling og status. Det er derfor spesielt uheldig dersom den informasjon som fremkommer i regnskapet ikke gir et riktig bilde av selskapets situasjon og utvikling.”

- (34) Jeg kan på denne bakgrunn ikke se at det forhold at As økonomiske interesse i kursmanipuleringen hovedsakelig var av mer langsiktig karakter, i seg selv tilsier at dette tilfellet må behandles mildere enn der den økonomiske virkningen er mer direkte og umiddelbar.

- (35) Et moment som vil kunne ha vesentlig betydning for straffutmålingen, vil være hvilket skadepotensial kursmanipuleringen kunne ha for andre. Dette har sammenheng med at aksjekursene i seg selv er bærere av viktig informasjon. Om dette heter det i NOU 1996: 2 i punkt 2.5.1.2:

”De gir signal om hvor kapitalen bør kanaliseres. Positiv kursutvikling kan være et signal om at selskapet driver virksomhet godt og er på rett vei. Negativ kursutvikling kan derimot være et signal om at selskapet bør omstrukturere og konsentrere seg om markeder der det har komparative fortrinn, og kanskje at det bør skifte ut ledelsen.”

- (36) I dette tilfellet viste sluttkursen på børsens siste dag en markert nedgang i verdien av Æ-aksjene. Dette kunne gi markedet et falskt signal om en svakere tendens for selskapet, noe som kunne få innflytelse på den alminnelige interesse i å investere i aksjene. Beslutninger om kjøp og salg ville kunne bli truffet på feil grunnlag, noe som har betydning for den enkelte investor og de fond som hadde Æ-aksjer i sin forvaltning. I ytterste konsekvens kunne den manipulererte kursnedgangen virke skadelig på Æs kapitaltilgang – det være seg aksjeinnskudd eller kreditt. I denne forbindelse er det av interesse at den manipulererte kursnedgangen, etter det som er opplyst, representerte et fall i Æs aksjeverdi på 363 millioner kroner. Som nevnt var motivasjonen for kursmanipuleringen ønske om å bedre rapporterings- og regnskapstallene for Y i konkurransen om investorer. Tilsvarende ville kursnedgangen få negativ virkning for rapporterings- og regnskapstallene for andre fond, som ikke i det vesentlige hadde investert ”short” i aksjen.

- (37) Siden kursmanipuleringen i dette tilfellet ble fanget opp av børsens overvåkingssystem, unngikk man slike skadevirkninger som jeg her har skissert. Dette kan ikke være avgjørende. For straffutmålingen er det av betydning at den kursmanipuleringen vi her står overfor, hadde potensial til å virke skadelig på en rekke vurderinger og beslutninger som har tilknytning til Æ-aksjer.

- (38) Tingretten har lagt vekt på at transaksjonene ikke påførte medkontrahentene økonomisk tap. Dette er imidlertid en konsekvens av den kunstige kursnedgangen og kan derfor ikke tale for en mild reaksjon.

- (39) Når det gjelder det subjektive forhold, er det lagt til grunn at A forsettlig har overtrådt kursmanipuleringsforbudet. Handlingen framstår som nøye planlagt og veloverveid – at det her skulle skje en kursmanipulering, inngikk som et ledd i den handelsoffensiv som A forberedte 28. desember, og som ble gjennomført den 30. desember. Det er således ikke tale om en impulspreget handling. Den var også gjennomført ved at han engasjerte tre forskjellige meglerhus til å legge inn salgsordre med lav kurs. Ved på denne måten å skape det inntrykk at det var flere aktører i markedet på det samme lave nivået, reduserte han risikoen for at børsen ville gripe inn. På samme måte som i Rt. 2006 side 1049 og Rt. 2007 side 275, jf. henholdsvis avsnitt 19 og 10, må planmessigheten ved handlingen tillegges vekt ved straffutmålingen.
- (40) Det som gjør forgåelsen særlig alvorlig for As vedkommende, er at han opptrådte som profesjonell aktør i verdipapirmarkedet – den straffbare handlingen er gjort som ledd i hans funksjon som forvalter. Handlingen framstår således som et åpenbart brudd på verdipapirhandelovens krav til god forretningsskikk, jf. lovens § 9-2. Handlingen har slik sett et element av tillitsbrudd ved seg – brudd på den tillit investorene i fondet har hatt til han som leder, og brudd på den alminnelige tillit han som aktør i verdipapirmarkedet nyter i forhold til de som deltar i dette. Endelig er det et brudd på tilliten til hans oppdragsgiver, X, som ved hans handlinger løp en klar risiko for tillitstap i markedet.
- (41) Jeg bedømmer det tilfellet av kursmanipulering, herunder brudd på bestemmelsen om god forretningsskikk, som A er funnet skyldig i, som alvorlig. Det må derfor utmåles en fengselsstraff av en viss lengde, som i utgangspunktet må gjøres ubetinget. Jeg finner veiledning for straffutmålingen i den første av de to innsideavgjørelsene fra Høyesterett, Rt. 2006 side 1049, der straffen ble satt til seks måneder fengsel. Jeg viser her særlig til drøftelsen i avsnitt 31. Tilsvarende betraktninger gjør seg gjeldende i vår sak.
- (42) Jeg går så over til å behandle straffutmålingen for domfellelsen for trygdebedrageri og falsk forklaring.
- (43) A er funnet skyldig i grovt bedrageri overfor NAV av 279 000 kroner over en periode på ca. ett og et halvt år. Et trygdebedrageri av denne størrelsen tilsier en ubetinget fengselsstraff, jf. Rt. 2006 side 1454. I Rt. 2008 side 879, avsnitt 52 til 55, ble utgangspunktet for straffutmålingen ved trygdebedrageri på til sammen 317 900 kroner satt til fengsel i seks måneder. Jeg finner at straffen i As tilfelle i utgangspunktet vil være fengsel i fem måneder.
- (44) Jeg kan ikke se at det er grunnlag for, slik forsvarer har anført, å ta hensyn til at A har tilbakebetalt beløpet.
- (45) Det er imidlertid gått relativt lang tid siden de straffbare forhold fant sted – snart fire år og fem måneder siden trygdebedrageriet ble avsluttet, og fire år siden kursmanipuleringen. Trygdebedrageriet ble avdekket i januar 2005, det vil si for fire år siden. Deretter kan det se ut som om saken har ligget ubehandlet i trygdeforvaltningen til januar 2006. A ble da innkalt til samtale, der han fullt ut erkjente forholdet. Deretter gikk det ytterligere et halvt år før det i slutten av juli 2006 ble begjært påtale. Trygdeforvaltningens behandling har tatt uforholdsmessig lang tid, som ikke kan bebreides A. Dette tilsier at en viss del av straffen gjøres betinget, jf. Rt. 2008 side 879.

- (46) Også kursmanipuleringssaken har tatt relativt lang tid. I Rt. 2006 side 1049 gikk det tre og et halvt år til saken ble behandlet i Høyesterett. Med henvisning til at ”etterforskningen i saker av denne art lett kan bli tidkrevende”, fant Høyesterett ikke grunnlag for å ta hensyn til et slikt tidsforløp. Tilsvarende forhold gjør seg gjeldende i vår sak. Forholdet har ikke vært erkjent av A, og det har derfor vært behov for avhør av en rekke personer. Imidlertid ble det i juni 2006 i en e-post gitt signal om at tiltalebeslutning kunne ventes høsten 2006. Tiltalebeslutningen ble først uttatt i juli 2007, noe som forklares med at Økokrim i mellomtiden hadde fått trygdebedragerisaken til behandling. Samlet sett finner jeg at også tidsforløpet for kursmanipuleringssaken tilsier at en viss del av straffen gjøres betinget.
- (47) Jeg finner ikke at de forhold av personlig art som av forsvarer har vært anført som formildende omstendigheter, kan få betydning for straffutmålingen i en sak av denne karakter.
- (48) Jeg er kommet til at straffen passende kan settes til fengsel i ti måneder under iaktakelse av straffeloven § 62. Jeg finner at 120 dager kan gjøres betinget med en prøvetid på to år når hensyn tas til tidsforløpet og det forhold at A har erkjent trygdebedrageriet og den falske forklaringen, jf. straffeloven § 59 annet ledd.
- (49) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 10 – ti – måneder. Fullbyrdelsen av 120 – etthundreogtjue – dager utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52 til 54 med en prøvetid på 2 – to – år. I den ubetingede del av straffen fragår 2 – to – dager for utholdt varetekt.

(50)	Dommer Coward:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(51)	Dommer Flock:	Likeså.
(52)	Dommer Bårdsen:	Likeså.
(53)	Dommer Gjølstad:	Likeså.

(54) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 10 – ti – måneder. Fullbyrdelsen av 120 – etthundreogtjue – dager utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52 til 54 med en prøvetid på 2 – to – år. I den ubetingede del av straffen fragår 2 – to – dager for utholdt varetekt.

Riktig utskrift bekreftes: